

Kakšna rešitev za Nabrežino?

Minil je že dober mesec od zadnjih občinskih volitev, vendar ponekod še nič ne kaže, da bodo kmalu izvoljeni župani in občinski odborniki. Kot poročamo na drugem mestu, je bil pred dnevi objavljen v Uradnem listu novi zakon, ki med drugim določa, da je treba župane in odbornike, ki so prišli v občinske svete na volitvah 6. in 7. maja, izvoliti do 12. avgusta, se pravi v 60 dneh po objavi zakona v Uradnem listu.

Od vseh občin nas seveda zanima predvsem devinsko-nabrežinska, kjer do tega trenutka nič ne kaže, da se bodo razmere kmalu uredile. Na zadnjih volitvah je v tej občini prišlo do večjih sprememb, pri čemer je treba vsekakor omeniti zlasti dejstvo, da so volivci v ogromni večini zavzeli odklonilno stališče do nacionalističnih teženj in zahtev, saj Lista za Trst ni izvolila nobenega svetovalca, neuspeh pa je doživel tudi Italijanska socialistična stranka, ki je šla v boj za italijanskega župana. Na volitvah je močno nazadovala Italijanska komunistična partija, kar je treba pripisati tako krizi komunizma na splošno kot tudi krajevnim dejavnikom, medtem ko sta dosegli uspeh Krščanska demokracija in Slovenska skupnost. Volilni zbor je torej nagradil tisti dve politični sili, ki sta imeli največjo odgovornost pri upravljanju devinsko-nabrežinske občine v zadnji mandatni dobi.

Glede na takšno stanje bi pričakovali, da bi se problem župana in občinskega odbora rešil v skladu z voljo, ki jo je pokazala večina volilnega zbora v občini.

Kot smo zvedeli, so doslej bila le dvostranska srečanja, za katera je dala pobudo KPI, ki se je ločeno sestala z delegacijami Slovenske skupnosti, Italijanske socialistične stranke in Zelenih. Na teh pogovorih pa ni prišlo do nobenega stvarnega sklepa. Pred dnevi se je delegacija Krščanske demokracije, ki je stranka relativne večine, ločeno sestala z delegacijama Italijanske socialistične stranke in Slovenske skupnosti, vendar je vsak partner na srečanju le obrazložil svoja načelna stališča. Delegacije so se razšle z obljubo, da se bodo pogovori nadaljevali.

Ssk, KD in PSI kažejo voljo po sestavi trdne uprave (14 od skupnih 20 svetovalcev), ki ne bi izražala le volje velike večine prebivalstva, temveč bi bila tudi povsem v skladu z večino v deželni svet. Toda za domačine in še posebej za Sloven-

dalje na 2. strani ■

Delegacija Ssk na obisku v Ljubljani

Najvišje oblasti je seznanila s položajem Slovencev v Italiji

Predsednik slovenske vlade prof. Lojze Peterle je v sredo, 13. t.m., sprejel v Ljubljani zastopstvo Slovenske skupnosti. Delegacija, v kateri so bili deželni tajnik Ivo Jevnikar, deželni predsednik Marjan Terpin in deželni svetovalec Bojan Brezigar, je imela v slovenskem glavnem mestu še nekaj srečanj izrazito delovnega značaja. Slovenska skupnost tako nadaljuje s svojimi pobudami za seznanjanje najvišjih oblasti v Sloveniji s položajem slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in s svojimi pogledi na razmere v zamejstvu ter na odnose med matico in zamejstvom.

S predsednikom vlade Peterletom, ki ga je spremljal minister za manjšine dr. Janez Dular, so zastopniki Ssk poglobili nekatera vprašanja, ki so bila že načeta na prejšnjih srečanjih, a jih lahko zdaj kot predsednik vlade z vso odgovornostjo svoje službe pozitivno rešuje. Gre za uveljavljanje pravic Slovencev v zamejstvu, utrjevanje skupnega slovenskega narodnega prostora in uveljavljanje načela enakopravnega ravnanja z vsemi komponentami v zamejstvu. Minister Dular pa je potrdil namen, da še ta mesec opravi obisk pri slovenski narodnostni skupnosti v Italiji.

Predstavniki Slovenske skupnosti so obiskali tudi predsednika slovenskega parlamenta dr. Franceta Bučarja. Razgovor je bil posvečen pripravam na novo slovensko

ustavo, ki mora po mnenju Ssk jasno podčrtati obveznosti matičnega naroda do Slovencev zunaj republiških meja in še okrepiti jamstva za obstoj in razvoj manjšin v Sloveniji. Predsednik Bučar je s temi pogledi povsem soglašal in poudaril, da bo ustavna komisija pritegnila k svojemu delu tudi strokovnjake iz zamejstva.

Na sedežu Republiškega sekretariata za notranje zadeve je delegacijo Slovenske skupnosti sprejel novi slovenski notranji minister Igor Bavčar. Prikazala mu je probleme Slovencev v Italiji in vlogo slovenske stranke. Minister pa jo je med drugim inofrmiral o tem, da bo slovenska vlada uredila statusna vprašanja tistih Slovencev, ki po vojni niso prihajali v Slovenijo. V uradnem sporočilu ministrstva je rečeno, da se pripravlja poseben zakon, s katerim bodo ustavljeni postopki proti nekaterim ljudem, in da bo slovenska meja odprta za vse Slovence, v Slovenijo bodo lahko vstopali in jo zapuščali svobodno.

Zastopniki deželnega vodstva Ssk so imeli končno razgovor še z ministrom za informiranje Stanetom Staničem. Na srečanju so poudarili nujnost prostega kroženja slovenske tiskane besede preko meje in stalne pozornosti medijev do problematike Slovencev v zamejstvu. Povabili so ga tudi, da opravi obisk pri sredstvih množičnega obveščanja Slovencev v Italiji.

Bo Rim spremenil svoje stališče?

Ali bo italijanska vlada uresničila v svoji zakonodaji načela o pravicah narodnih manjšin, ki jih je uradno predstavil v imenu Italije, Jugoslavije, Avstrije, Češkoslovaške in Madžarske zunanji minister De Michelis 6. junija na konferenci o človekovem položaju v Köbenhavnu? To se je v parlamentarnem vprašanju vprašal valdostanski senator C. Dujany. Naslovil ga je na ministrskega predsednika Andreottija in na ministra za deželna vprašanja Maccanica.

Zasedanje v Köbenhavnu, ki sodi k pobudam Konferenca o evropski varnosti in sodelovanju, je namreč prav v uvodnem delu razpravljalo o manjšinah. De Michelisov dokument pa vsebuje pomembna načela v 20 točkah, še zlasti o rabi manjšinskega jezika v odnosu do javnih oblasti; o pravicah do manjšinskega šolstva; o pravicah

do priznanja obstoja manjšine in njeni pravici, da živi kot skupnost ipd.

Senator Dujany, ki je vprašanje predložil na pobudo Slovenske skupnosti dne 12. junija, opozarja predsednika vlade in ministra za deželna vprašanja, da v poslanski zbornici že dolgo čaka na odobritev zakonski predlog o pravicah jezikovnih skupnosti, v senatu čaka na odobritev predlog ustavnega zakona o pravicah nemške manjšine v Dolini Aoste, v ustavni komisiji senata pa se je začela razprava o vladnem osnutku za zaščito Slovencev. O tem osnutku sen. Dujany pripominja, da ga je slovenske manjšina ocenila kot neprimeren in nezadosten ukrep, ki ne jamči za zaščito, ki naj bo v skladu z ustavo in mednarodnimi obveznostmi Italije. Zato pa je tudi na mestu vprašanje, ali bo vlada

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 24. junija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Mali pevci«; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Alenka Rebula Tuta: »Zgodba za popotnico«; 14.50 V studiu z vami: Sergej Verč; 17.00 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 25. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 Slovenska lahka glasba; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenski kantavtorji; 12.00 Štirinajst mest, štirinajst sanj; 12.40 Mešani zbor Podgora vodi Mirko Špacapan; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Srečanje z novo pesmico«; 15.00 V Evropo in nazaj, manjšinski potopis; 16.00 Kitarist Alirio Diaz in Godalni kvartet Slovenske filharmonije; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Josip Jurčič: »Deseti brat«; 17.38 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 26. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Arhipelag Goli; 9.40 V znamenju sreče; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Biti človek; 12.40 Mešani zbor Podgora; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Flavtistka Luisa Sello, kitarist Alirio Diaz in Godalni kvartet Slovenske filharmonije; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Josip Jurčič: »Deseti brat«; 17.39 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 27. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zdravniška posvetovalnica; 12.40 Mešani zbor Primorec-Tabor; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Črno na belem«; 14.30 Na goriškem valu; 16.00 Trobentač Stanko Arnold, organistka Ljerkica Očič Turkulin; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Damir Feigel: »Detektiv Belin«, dramatisirana zgodba; 17.27 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 28. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Bela pravljica in druga poglavja iz Zvezdnatih noči; 9.40 Sanje se nadaljujejo; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 »Nič ni za človeka nemogoče« — pomembni dogodki našega stoletja; 12.40 Dekliški zbor Glasbene matice iz Trsta vodi Stojan Kuret, pri klavirju Aljoša Starc; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.10 Jugoslavija 1941-1945; 16.00 Zbor Srednjih šol iz Kopa, Tehnik iz Celja, Heribert Svetel iz Maribora in Srednje pedagoške šole iz Krimeriža na Moravskem; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 »Ljudski glas — božji glas«; 17.26 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 29. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.05 Ne vse, toda o vsem; 9.40 Beležka: Cigani ne kradejo pesmi; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Protagonisti slovenske kinematografije; 12.40 Mešani zbor Hrast iz Doberdoba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Spoznavajmo svet!«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.10 Kulturni dogodki; 16.00 Glasbena kronika s Hrvaškega; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Damir Feigel: »Novi serum«; 17.30 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 30. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.40 V znamenju sreče; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Trio Lorenz: pianist Primož Lorenz, violinist Tomaž Lorenz, violončelist Matija Lorenz; 11.30 Črnske duhovne pesmi; 12.00 Modre dalje; 12.35 Mešani zbor Milan Pertot iz Barkovellj; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Tam za goro...« — Oddaja iz Benečije, Režije in Kanalske doline; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Vzlišča; 18.00 Mira Miladinovič: »Adele Sandrock In Arthur Schnitzler — Zgodovina neke ljubezni«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Porazna ekološka slika Vzhoda

V Dublinu na Irskem so se zbrali ministri za ekološke probleme iz vse Evrope in se iz raznih zornih kotov lotili ene najresnejših problematik našega časa. Pri tem so prišle na dan skoraj srhljive podrobnosti o položaju v skoraj vseh državah Vzhodne Evrope. »Pričakovali smo zelo zaskrbljujočo sliko — je dejal neki zahodni delegat — toda tega, kar smo potem slišali, si zares nismo pričakovali.«

Češkoslovaški minister za okolje je na primer povedal, da je v njegovi državi 50 odstotkov vodnih izvirov neuporabnih v pitne namene. Dalje je navedel pretresljiv podatek, da je zaradi onesnaženja okolja na nekaterih področjih Češkoslovaške povprečna življenjska doba od 5 do 12 let krajša od zahodnoevropskega poprečja.

Skoraj 75% rečnih voda v Vzhodni Nemčiji ni pitnih niti po prečiščevalnih postopkih, je izjavil minister za okolje iz imenovane države.

Bo Rim spremenil...

■ nadaljevanje iz strani 1

zdaj spremenila svoja stališča v skladu s svojimi predlogi v Københavnu.

Sen. Dujany za naše šolnike

Valdostanski senator C. Dujany, ki je prvi podpisnik zakonskega predloga Slovenske skupnosti za globalno zaščito, je te dni predložil v parlamentu vprašanje v korist naših šolnikov.

Senator zahteva pojasnil od ministra za šolstvo Mattarelle, zakaj še ni bil razpisan natečaj za ureditev staleža slovenskih profesorjev na srednjih in višjih srednjih šolah, podobno kot je bilo to že pred časom storjeno za profesorje na italijanskih šolah. Gre za diskriminacijo, ugotavlja dr. Dujany, in za nespoštovanje člena 25 zakonskega odloka št. 357 z dne 6. novembra lani, ki je določil, da je treba omenjene natečaje razpisati do konca leta 1989. To pa se do danes še ni zgodilo.

Njegov poljski kolega je prikazal še hujšo sliko: 70% voda ni mogoče uporabljati niti v industrijske namene; 75% gozdne površine je napol uničene zaradi kislega dežja in približno tretjina prebivalstva prebiva na območjih, kjer ni nobenega jamstva za zaščito človekovega zdravja.

Sovjetski minister pa je povedal, da je zaradi černobilske katastrofe še danes neuporabnih 25% vseh pašnikov Belorusije. Isti minister je omenil tudi veliko škodo, ki jo v poljedelstvu povzročajo pesticidi in kemična gnojila. Pri tem je navedel primer, ko so odkupili večjo količino ameriških kemičnih gnojil, in so šele prepoznano ugotovili, kako škodljiva so in da so v Združenih državah bila prepovedana.

Vzhodne države so nujno zaprosile Zahod za finančno, strokovno in vsakršno pomoč, da bi skušali popravljati, kar se to sploh še da. Zahodne države so pokazale razumevanje; Carlo Ripa di Meana je kot zastopnik Evropske gospodarske skupnosti predlagal, naj bi nujno nakazali dodatnih 90 milijard lir, potem ko so jih 75 milijard bili že namenili za reševanje vznemirljivega ekološkega položaja.

—o—

KUČAN: JUGOSLAVIJO JE TREBA KONFEDERALNO UREDITI

Predsedstvo Slovenije bo že čez nekaj dni posredovalo slovenskemu parlamentu pobudo za začetek oblikovanja nove slovenske ustave. O tem je 17. t.m. spregovoril predsednik predsedstva Kučan na veliki slovesnosti v Spodnji Slivni pri Vačah v občini Litija, kjer je geometrijsko središče Slovenije. Tam so se zbrali novoizvoljeni župani iz vse Slovenije. Pred tem so imeli sejo s predsedstvom republike na gradu Bogenšperk. Kučan je izjavil, da je samo popolna suverenost slovenskega naroda in njegove države naravna in ustavna osnova, na kateri se lahko pogovarjamo in se moramo tudi dogovoriti z drugimi narodi Jugoslavije o skupnih interesih. Jugoslavijo je treba konfederalno urediti.

Kakšna rešitev za Nabrežino?

■ nadaljevanje s 1. strani

ce se pri tem postavlja vprašanje, kdo bo vodil tako večino. Če bi pravkar omenjene stranke upoštevale voljo volivcev, bi bila odločitev preprosta in enostavna. Dosedanji župan Bojan Brezigar je prejel zdaleč največ preferenčnih glasov, in sicer po vsem ozemlju občine. Po drugi strani tu drži, da so šli tako demokristjani kot socialisti v boj za svojega župana. Res je dalje, da ima vsakdo pravico, da teži po najvišjem mestu v občinski upravi, a je treba tudi upoštevati splošno voljo neposredno prizadetega ljudstva. Modrost bi poleg tega zahtevala, da se tako odgovorno, kočljivo ter zahtevno mesto, kot je mesto župana v devinsko nabrežinski občini, zaupa človeku, ki obvlada jezika obeh narodnostnih skupnosti ter natančno pozna vse probleme v občini ter je enako občut-

ljiv tako za probleme v kraških vaseh kot za tiste v spodnjem, obalnem delu občine.

Slovenska skupnost je v vseh letih upravnega sodelovanja s KD in PSI s svojimi župani jasno dokazala, da ji je pri srcu resnično sožitje med obema narodnostnima skupnostima in da je občutljiva za probleme vseh prebivalcev. Slovenska skupnost poleg tega nudi možnost, da se vsakdo v svojem materinem jeziku obrne na župana; to pa je za tako občino, kot je devinsko-nabrežinska, izrednega pomena.

Če italijanske vsedrjavne stranke tega ne razumejo in skušajo najti rešitev le ob upoštevanju dejavnika moči, pomeni, da čaka Slovensko skupnost težavna naloga. Naša dolžnost je, da smo ji blizu in da po svojih močeh podpiramo njena prizadevanja.

PREJELI SMO:

Kanadsko Slovenski Kongres (KSK)

Dne 25. maja 1990 je bil v Torontu - Kanada ustanovni občni zbor Kanadsko slovenskega kongresa ob obilni udeležbi rojakov v slovenskem starostnem domu »Lipa«. Organizatorji so namestoma izbrali to osrednjo slovensko institucijo, ker institucija »Lipa« najbolje pogojuje slovensko solidarnost.

Zbor je bil dobro organiziran in organizatorji so povabili na zbor slehernega slovenskega rojaka dobre volje. Občni zbor je veljal kot zbor osrednje kanadske kongresne organizacije, zato so bili zastopani posredno po pooblastilih rojaki iz Vancouverja, Port Albernia, Edmontona, osebno pa so prisostvovali zastopniki iz Windsorja, Londona, Hamiltona, Oshawa ter Ottawa. Kot gostje so prisostvovali dr. Silvester Lango iz New Yorka ter dr. Rudolf Susel iz Clevelanda.

Odziv k kongresnemu gibanju je v vsej Kanadi bil izredno odmeven. Ob razgovorih s številnimi zastopniki je bilo mogoče ugotoviti, da je kongresna ideja za današnjo slovensko stvarnost najprimernejša in bo hkrati povezovala vse slovenske rojake na skupnem imenovalcu — SLOVENSTVU.

Kanadsko Slovenski Kongres, ki je trdno povezan s Svetovnim slovenskim kongresom, je danes dejstvo in upati je, da se bo kongresna ideja širila po vseh slovenskih skupnostih v prostorni Kanadi.

Namen občnega zbora je bil dvojen: predstaviti organizacijsko obliko KSK (konstitucijo) ter izvoliti 15 članski svet. Navadno je težko napolniti odborniška mesta, tokrat pa se je potegovalo dvojno število kandidatov za 15 odborniških mest. Zbor je izvolil svet, ki se je potem 2. junija sestel in izvolil ter oblikoval sledeče odbore:

Glavni odbor:

Predsednik:

Dr. France Habjan

Prvi podpredsednik:

Klin. prof. Dr. Srečko Pregelj

Drugi podpredsednik:

Stane Kranjc

Tajnik za organizacijska vprašanja:

Leander Škof

Blagajnik:

Jožica Vegelj

Član za uresničitev programov:

Peter Čekuta

Član za gospodarska vprašanja:

Lojze Kocijančič

Član za mladinska vprašanja:

Tone Komljanec

Član ex officio:

Dr. Zlatko Verbič

Organizacijsko svetovni odbor

Predsednik:

Dr. Stane Bah

Član za gospodarske odnose:

France Osredkar

Član

za Kanadsko Slovensko gospodarsko zbornico:

Jože Slobodnik

Dr. Stane Bah je bil izvoljen tudi za načelnika sveta Kanadsko slovenskega kongresa in bo vodil občasne seje vseh treh odborov.

Nadzorni odbor

Predsednik: Jože Kastelic

Član: Valentin Batič CM

Član: Jože Pogačar

Občni zbor je soglasno sprejel predlog Staneta Kranjca, da se kanadska organizacija preimenuje iz Konference združenih Slovencev — Kanada v Kanadsko slovenski kongres (KSK). Ob zaključku zbora so vsi prisotni stoje zapeli Zdravljico.

Na prvi seji sveta bo glavni odbor predstavil program za letošnje poslovno leto.

Za Svet SKS:

Dr. Stane Bah

Dr. France Habjan

Jože Kastelic

Dne 8. julija spravna slovestnost v Kočevskem Rogu

Dne 15. t.m. je bila ob lipi sprave na ljubljanskih Žalah nova spominska svečanost v spomin na padle in pobite med vojno in po njej. Udeleženci so se zavzeli za spravo in pravično ocenjevanje preteklosti.

Medtem se pripravlja velika spravna slovestnost v Kočevskem Rogu, kjer bo ne daleč od enega izmed dveh tamkajšnjih največjih povojnih morišč 8. julija najprej cerkveni obred z mašo, ki jo bo vodil slovenski metropolit, ljubljanski nadškof dr. Šuštar, in pogrebni obredom, nato pa državna žalna svečanost z govorom predsednika Republike Slovenije Milana Kučana.

Slovenska vlada je medtem sprejela odlok, po katerem se bo odpravilo varovano območje Kočevske Reke. To je kakih 50 kvadratnih kilometrov obsežno področje jugo-zahodno od Kočevja. Prvotno je obsegalo 200 kvadratnih kilometrov, februarja pa so ga zmanjšali. Do konca leta bo na tistem področju še vedno omejeno gibanje tako jugoslovanskih kot tujih državljanov, in to zaradi varnosti ljudi. Kot je ugotovila

vladna komisija, ki je pregledovala Kočevsko Reko sedem dni, so v Kočevski Reki objekti, ki so jih začeli graditi že takoj po vojni kot morebitno vojno lokacijo osrednjega republiškega vodstva. Varovano področje je razdeljeno na tri dele. Na prvih dveh so štirje objekti za republiško vodstvo, rezerve nafte in orožja. Tretji del, ki je delno odprt, spada v pristojnost posestva Snežnik. V torek, 19. t.m., so si častniki lahko ogledali varovano območje. V visoko zaščitenem zaklonišču za republiško vodstvo v primeru vojne sta imela notranji minister Bavčar in obrambni minister Janša tiskovno konferenco. Vladna komisija vsekakor ni mogla poglobiti vprašanja, koliko držijo podatki o izkoriščanju dela vojnih ujetnikov in političnih internancev ter o njihovih usmrtitvah v Kočevski Reki, kot tudi ne vprašanja o domnevnem prilaščanju materialnih dobrin in drugih nezakonitosti na tistem področju. Po mnenju vlade naj bi to raziskala parlamentarna komisija.

Zagate našega jezika

HLADNEJE ALI HLADNEJŠE BO?

Pridevniki imajo posebno lastnost, da so v stavku rabljeni kot *prilastek*: *priden učenec, rdeče morje, velika banka* ali kot *povedno določilo*: *učenec je priden, morje je rdeče, banka je velika*. V teh stavkih (pov. določilo) je pridevnik vedno povezan s pomožnim glagolom »biti« v različnih osebah ali časih.

Izražajo pa lahko tudi stopnjo neke lastnosti. Temu pravimo, da pridevnik stopnjujemo, in sicer ko v večji ali manjši meri izražamo lastnost. V slovenščini so pravila za stopnjevanje zelo preprosta: primernik delamo z obrazili -ši, -ša, -še; -ji, -ja, -je ali -ejši, -ejša, -ejše: *lepši, lepša, lepše; dražji, dražja, dražje; bogatejši, bogatejša, bogatejše*. Nekateri pridevniki pa stopnjujemo s prislovom *bolj*: *bolj črn, bolj divji, bolj lesen*. Presežnik pa ne povzroča nobenih težav, saj primerniku pritaknemo le predpono *naj-*, torej slabši *najslabši* itd.

Vsem pa je znano, da se v slovenskem jeziku tudi prislovi stopnjujejo, saj so povčini izpeljani iz pridevnikov srednjega spola in imajo kot pridevniki pravilno, opisno in nepravilno stopnjevanje. Pri prislovi imata tako primernik kot presežnik vedno le obrazilo -e. Zgled: Lahko — *laže, težek (težak) — teže — najteže*; drago — *draže — najdraže*. Pridevniško obrazilo -ejši, -ša, -še, pa se spreminja v -eje: čisto, čistejše — *čisteje — najčisteje*; hladen, hladna, hladno — *hladneje — hladneje*; najhladneje; bridko, bridkeje — *bridkeje — najbridkeje*.

V stavku se pri pridevnikih sprašujemo z besedo *kakšen, kakšna, kakšno?*, pri prislovih pa s *kako?*, saj nam ti dopolnjujejo povedek, pridevniki pa označujejo lastnost.

Stvar je torej zelo preprosta. Vendar se v sredstvih javnega obveščanja ene oblike ne ločijo od drugih. Pogosto beremo take stavke: *To je toliko pomembnejše, saj vemo, da ...* Prav nobenega dvoma ni, da gre tu za pridevniški primernik: *Kakšno je to? Pomembnejše!* Še kak zgled: *To delo je toliko zahtevnejše in teže*. Tudi drugi primernik je pridevniški. Prav bi bilo: *zahtevnejše in težje*. V Beneški Sloveniji se *obrača na boljše*. Kaj se obrača? Stanje, položaj ali kaj drugega, zato *na boljše*. Podobne napake se berejo in slišijo ob napovedi vremena: *Topleje bo. Kaj bo topleje? Pihalo bo topleje* (Kako? — prislov). Če pa je mišljeno vreme, moramo uporabljati pridevnik, torej: *Toplejše (vreme) bo*. V navadnem govoru imamo: *Vreme bo toplejše*. Tudi stavek: *Na Opčinah je hladneje kot v Trstu* je napačen, saj je mišljeno: *Vreme je bilo na Opčinah hladnejše kakor v Trstu*.

R. Petaros

—o—

MINISTER MACCANICO V PRAGI

Češkoslovaški zunanji minister Dienstbier je v Pragi te dni sprejel italijanskega ministra za odnose z deželami in za ustavne spremembe Antonia Maccanica. Predmet pogovora so bili razni problemi, ki zadevajo ustavno ureditev obeh držav. Šlo je za ustavno sistema Češkoslovaške in Italije, za problem narodnih manjšin.

Devinski zbori na izletu v Ljubljani

Dekliški zbor iz Devina in Fantje izpod Grmade že več let vzdržujejo dobre prijateljske stike z Zvezo kulturnih organizacij iz občine Ljubljana Bežigrad in še posebej s kulturnim društvom »Jurij Fleišman« iz Beričevega pri Ljubljani. Po številnih koncertih in nastopih smo se v nedeljo, 17. t.m., odzvali vabilu in se odpravili na izlet, na katerega so nas povabili bežigradski kulturni delavci. Predsednik Zveze kulturnih organizacij Tomaž Zalar in predstavnik društva iz Beričevega Nataša Velepeta sta nas vodila na obisk Tehnološkega muzeja Slovenije v gradu Bistra pri Vrhniki in na obisk grada Bogenšperk, kjer je živel in ustvaril svoja najpomembnejša znanstvena in zgodovinska dela polihistor Janez Vajkard Valvazor.

Istočasno pa se je nudila priložnost za družabnost. Pevke in pevci ter njihovi družinski člani, ki so se udeležili izleta, so bili namreč tudi gostje društva iz Beričevega, ki je na čudoviti domačiji gospoda Antona Čiča v Dolskem priredilo piknik, med katerim je bilo veliko priložnosti za veselo vzdušje in petje. Otroci pa so imeli svoje veselje s konji in žrebički v hlevu in stajah.

Za devinska zborja se sezona še ni končala. V petek, 6. julija, bodo namreč na dvorišču tistega dela devinskega gradu, kjer bivajo dijaki Jadranskega zavoda, priredili pevsko revijo »Pesem v zalivu«. Poleg domačih zborov bodo nastopili še Črnuški oktet, zbor »Incontro« iz Trsta in mešani zbor prosvetnega društva Mačkolje.

VSE NAJBOLJŠE!

Prejšnji četrtek, 14. t.m., je naš zvesti sodelavec, upokojeni župnik Stanislav Žerjal slavil svoj 80. rojstni dan. V soboto, 7. julija, pa bo praznoval 55-letnico mašniškega posvečenja. Ob lepem življenjskem jubileju mu čestitamo uredniki in sodelavci Novega lista in mu voščimo še veliko zdravja in moči, da bi tudi v prihodnje lahko s svojimi zanimivimi dopisi bogatil in razveseljeval naše bralce.

Ured

MORALA V JAVNEM ŽIVLJENJU

V Zavodu šolskih sester pri Svetem Ivanu v Trstu je bilo 16. t.m. zanimivo srečanje, na katero so bili vabljeni slovenski javni delavci. V okviru pobud za prenovno je dr. Rudi Koncilija, ki je v ljubljanski nadškofiji odgovoren za versko izobraževanje odraslih, vodil duhovno srečanje na temo: Morala v javnem življenju. Obsegalo je dve predavanji, razmišljanje, razgovor in sveto mašo.

PAPEŽ IN KOHL O ZAHODNI POLJSKI MEJI

»Dokončno priznanje zahodnih poljskih meja je izrednega pomena za prihodnost svobodne in demokratične Poljske v okviru Evropske skupnosti narodov in držav«. Tako je dejal papež Janez Pavel II., ko je sprejel novega poljskega veleposlanika pri Sveti stolici. Papež je naglasil, da Vatikan podpira sedanjo zunanjo politiko poljske vlade, ki lahko računa ne samo na sodelovanje, temveč tudi na podporo katoliške Cerkve. Poljska potrebuje takšno pomoč, je naglasil papež, zlasti na področju obnavljanja moralnih vrednot, ki so postale v zadnjih desetletjih silno šibke. Zavzel se je tudi za mednarodno solidarnost ter za pomoč bogatejših in gospodarsko bolj razvitih držav Poljski in drugim državam tretjega sveta.

Zahodnonemški kancler Kohl je istega dne naglasil, da do nemškega zedinjenja ne more priti, če se prej uradno ne prizna meja s Poljsko vzdolž Odre in Nise. Kohl je govoril na deželni kongresu Kršćansko-demokratske stranke v Schleswig-Holsteinu. Poudaril je, kako razume čustva in težave beguncev, ki so morali zapustiti svoje rojstne kraje, vendar je opozoril, da bi morebitna zahteva po ozemlju na Vzhodu prekinila proces zedinjenja, zaradi česar je pozval Nemce, naj v interesu miru začnejo sodelovati s poljskimi sosedi. Kohl je naglasil, da namerava združena Nemčija ostati v okviru Atlantske zveze.

Dan Jugoslavije na 42. velesejmu

V Trstu se nadaljuje 42. mednarodni vzorčni velesejem. Sobota, 16. t.m., je bila posvečena Jugoslaviji, ki je tradicionalno prva na vrsti glede na to, da sodeluje na tržaškem velesejmu vse od njegovega začetka. Velesejem je obiskala jugoslovanska delegacija pod vodstvom podpredsednika Gospodarske zbornice Slovenije dr. Danijela Pučka. Sledila je tiskovna konferenca, ki je bila glavna točka na dnevnem redu. Jugoslovanska delegacija je prikazala uspehe, ki so bili doseženi pri brzdjanju inflacije in uresničevanju konvertibilnosti dinarja.

Lani je blagovna izmenjava med Italijo in Jugoslavijo pokazala vrednost nad 6

tisoč milijard lir. Najbolj se je povečal uvoz iz Italije v Jugoslavijo. Velik razmah je tudi doseglo ustanavljanje mešanih družb, ki jih je že nad 250. Na tiskovni konferenci so tudi prikazali nove možnosti za tuje investicije. Strokovnjak Bojan Pečenko je napovedal skorajšnjo odobritev zakona, po katerem bodo tuji lahko lastniki nepremičnin v Jugoslaviji, če jih bodo uporabljali v gospodarske namene.

Dan Jugoslavije se je zaključil s sprejemom, ki ga je priredil generalni konzul Livij Jakomin. Ob tej priložnosti sta bila v Trstu jugoslovanski veleposlanik v Rimu Dušan Štrbac in italijanski veleposlanik v Beogradu D'Aragona.

Proslava ob 500-letnici hrastovskih fresk

Hrastovlje in slovite freske Janeza iz Kastva bodo v nedeljo, 24. junija, v središču pozornosti na Slovenskem, saj bodo v tej mali istrski vasi praznovali 500-letnico nastanka te slovite poslikave, ki je uvrščena med svetovne zanimivosti. V nedeljo se bo slovesnost začela s slovesno mašo, ki jo bo daroval slovenski metropolit msgr. Alojzij Šuštar. Slavnostni govornik bo pesnik in družbeni ter politični delavec Ciril Zlobec. Proslavljanje te okro-

gle obletnice bo tudi priložnost za sobotno strokovno srečanje, ki ga prireja Slovenska akademija znanosti in umetnosti v sodelovanju s Pokrajinskim muzejem iz Kopra, na temo »Cerkev in freske v Hrastovljah«.

Dogodek je že v preteklih mesecih bil razlog, da je založba verskega tednika Družina izdala monografijo dr. Marjana Zadnikarja o Hrastovljah. Jugoslovanska poštna uprava pa je ob tej priložnosti izdala posebno serijo znamk, na katerih so natisnjeni nekateri detajli hrastovskih fresk. Pred kratkim pa je izšel tudi zbornik, ki ga je izdal Pokrajinski muzej z na-

dalje na 8. strani ■

SREČANJE NA PREMUR

Združenje književnikov Primorske prireja v sodelovanju s Kulturno skupnostjo Ilirska Bistrica 4. premsko srečanje pesnikov, pisateljev in kulturnih delavcev na Premskem gradu. Tema letošnjega posveta bo vprašanje založniške dejavnosti. Organizatorji so program oblikovali tako, da bodo zjutraj na vrsti referati. Jaša Zlobec bo govoril o »Ustvarjanju v krizi«, Andrej Blatnik bo zbranim predstavil vprašanje o »Literaturi in izdajateljstvu v tržnem sistemu«, Miran Košuta bo govoril na temo »Odnos založnik — ustvarjalec — bralec«. Posvet bo povezoval Denis Poniž.

Popoldne bodo v grajskih prostorih priredili literarni večer, na katerem bo sodelovalo kar dvanajst ustvarjalcev; med njimi sta tudi Alojz Rebula in Marko Sosič.

Katoliška knjigarna - Gorica

Z NOVO UPRAVO SLOVIMPEX

nudi odjemalcem vse, kar učenci in dijaki potrebujejo za šolo; ima bogato izbiro pisarniških potrebščin; ima na razpolago najnovejše slovenske knjige; je bogato založena z devocionalijami in vsemi nabožnimi predmeti.

Gorica, Travniki, 25 — Tel. 0481/84407

Zapis o junijski številki Ognjišča

Junijska številka mesečnika Ognjišče se začne z »Globokimi verzi velikega slovenskega pesnika in pisatelja Edvarda Kocbeka«. Pesem »Pridi, obljubljeni« odraža globoko Kocbekovo vero in zaupanje v božjo previdnost. Pismo meseca je tokrat posvečeno vprašanju praktičnosti joge, vegetarijanstva in duhovne poti. Urednik v odgovoru poudarja pozitivne prvine vzhodne duhovnosti, istočasno pa bo vsak bralec izvedel tudi za enakovredne duhovne vrednote v zahodnih, takoimenovanih krščanskih kulturah. V rubriki »Gost meseca« Ognjišče predstavlja ravnateljico Slovenske narodne galerije dr. Anico Cevc. V pogovoru, ki ga je zapisal glavni urednik Franc Bole, dr. Čevčeva predstavlja Narodno galerijo in njene zbirke ter razne pobude te pomembne narodne inštitucije, kot na primer rešitev Robbovega vodnjaka, ki stoji pred ljubljanskim Magistratom. Ravnateljica Narodne galerije odgovarja tudi na bolj osebna vprašanja in o tem, kako jo to delo veseli. Bolé je dr. Čevčevi zastavil tudi nekaj vprašanj o restavriranju umetnin, ki so bile kakorkoli poškodovane. Na koncu razgovora sta se pogovarjala tudi o družinskem življenju, mogoče zato, da bi predstavili njenega moža, znanega slovenskega umetnostnega zgodovinarja in akademika Emilijana Cevca. Prav tako so zanimivi odgovori, v katerih dr. Čevčeva kratko in z veliko mero skromnosti govori o svojem znanstveno-raziskovalnem delu.

dalje na 7. strani ■

SOLSKA VEST IZ GORICE

Goriški oddelek za zunanjo trgovino slovenskega tehničnega zavoda »Ziga Zois« bo od prihodnjega šolskega leta priključen strokovnemu zavodu za trgovino »Ivan Cankar«. Oddelek torej ne bo več odvisen od tržaškega zavoda. Vest nam je posredoval goriški pokrajinski odbornik Mirko Špacapan, ki je zanjo zvedel na pristojnem ministristvu.

Izvestje srednjih šol na Tržaškem

Iz tiskarne Graphart v Trstu je pred dnevi prišlo Izvestje srednjih šol s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem za šolsko leto 1988-89. Izdala so ga ravnateljstva slovenskih srednjih šol, uredil ga je profesor Robert Petaros, opremil pa Fabio Smotlak. »Ze 42 let prihaja Izvestje, pravi uredništvo, med našo mladino; v tem času se je, vsaj deloma, popestrilo in spremenilo. Z njegovo rastjo pa seveda narašča odgovornost do vseh, ki jim je naša šola pri srcu, do njene bogatitve, njenega razvoja in napredka. Naše delo je nekaj posebnega, zato je toliko pomembnejše. Da bo letno poročilo še privlačnejše, nadaljuje uredništvo, ga bo treba nemara z marsičim obogatiti. Zamisli je veliko, treba jih je le uresničiti in s skupnimi močmi to lahko kaj kmalu dosežemo. Tudi v tem snopiču so statistične preglednice, opozarja uredništvo, osebna imena in priimki, kakor tudi vsi zapisi o posameznih šolah in njih delovanju objavljeni tako, kot jih sporočajo tajništva šol. S tem si vsak šolski zavod prevzame vso odgovornost za verodostojnost in točnost poslanih podatkov. Kakor že več let doslej so tisk tega zvezka letnega poročila slovenskih srednjih šol na Tržaškem podprli slo-

Zbor »F. B. Sedej« je nastopil v Rimu

Mešani pevski zbor »Francišek Borgija Sedej« iz Števerjana je na prvi tekmovalni reviji cerkvenih pevskih zborov, ki je bila na začetku maja na Bledu, dosegel največ točk in prejel prvo nagrado: tri-dnevno potovanje v Rim. Na to starodavno romarsko pot so se pevci in pevke podali letošnjega 4. junija in potovanje v Rim seveda izkoristili za ogled kulturnih, umetniških in zgodovinskih zanimivosti. Obisk v Rimu pa je bil za pevce in njihovega dirigenta tudi pomembna preizkušnja, saj se je zbor pripravljal, da bo zapel med splošno avdienco pred svetim očetom Janezom Pavlom II. in ostalimi verniki, ki vsak teden napolnijo avdienco dvorano. Že med čakanjem na papeža so števerjanski pevci zapeli več slovenskih pesmi. Po kratki liturgiji božje besede je pa-

pež pozdravil razne romarske skupine; med temi tudi števerjanske pevce v slovenščini. Pozneje se je ustavil pri zboru, se kratko pogovoril s pevovodjo Tozonom in so števerjanci izkoristili priložnost, da so mu izročili simbolična darila.

Za zbor »F. B. Sedej« pa se obisk v Rimu še ni končal. Zapeli so nekaj pesmi, za ljubljansko televizijo, prav tako pa so posneli nekaj pesmi za slovenski program vatikanskega radia.

Kaže torej, da je Rim za slovenske cerkvene pevske zборе hvaležen gostitelj. Že septembra leta 1988 so namreč bili v Rimu pevci in pevke zбора »Sveti Jernej« z Opčin, ki so pod vodstvom Janka Bana peli med papeževo avdienco in na slovesnosti ob odkritju spominske plošče na grobu sv. Cirila.

Odbore in župane je treba izvoliti do 12. avgusta

Združenje italijanskih občin ANCI je razposlalo okrožnico občinskim upravam, v kateri jih opozarja na precejšnje novosti, ki jih prinaša novi vsedrjavni zakon o krajevnih upravah. V veljavo je stopil pred dneki dnevi in takoj je začel teči rok 60 dni, v katerem morajo vse občine, ki so maja dobile nove občinske svete, izvoliti svoje vodstvene organe. To se mora torej zgoditi do 12. avgusta.

Novi zakon zahteva namreč trdnejše uprave, drugače pa predvideva razpuste občinskih svetov in predčasne volitve.

Občine bodo imele v prihodnje svoje občinske statute. V njih bo določeno število odbornikov, ki bodo vsi polnomočni, torej brez dosedanje delitve na efektivne odbornike in suplente. Zakon pa glede na velikost občine določa najnižje in najvišje

možno število odbornikov. Zaenkrat pa so določene te sestave: občine, ki imajo do 3.000 prebivalcev, bodo imele zaenkrat 4 odbornike; do 30.000 prebivalcev šest odbornikov; do 100.000 prebivalcev osem odbornikov. To velja tudi za pokrajinska glavna mesta. Občine do pol milijona prebivalcev bodo imele 12 odbornikov, še večje pa 16 odbornikov.

Kot smo omenili, je treba župana in odbor izvoliti v teku dveh mesecev po občinskih volitvah. Tokrat, ker je zakon izšel po volitvah, pa v roku 60 dni od njegove uveljavitve. Novi zakon zahteva, da vsaj tretjina članov občinskega sveta predstavi program in listo z imeni predlaganega župana in vseh predlaganih odbornikov. O dokumentu mora steči razprava, sledijo pa javne volitve o vseh kandidatih skupaj. Za izvolitev je potrebna absolutna večina. Volitve se lahko trikrat ponovijo na različnih sejah, a vedno v roku 60 dni. Če pri nobenem glasovanju ni dosežena absolutna večina, pride do razpusta občinskega sveta.

BIVŠIM KOMUNISTOM ABSOLUTNA VEČINA

V bolgarski prestolnici Sofiji so objavili uradne izide drugega kroga volitev, na katerih so upravičenci izvolili na ožjih volitvah 81 poslancev v ustavodajno zbornico. 39 poslancev je pripadlo Socialistični stranki ali bivšim komunistom, 37 Zvezi demokratičnih sil, dva poslanca Stranki za svobodo in človekove pravice, ki jo vodi pripadnik turške manjšine Dogan, en poslanec laburistični stranki in po en poslanec Domovinski zvezi ter neodvisnim.

Ustavodajna zbornica ima 400 poslancev. Njena sestava je po zadnjih volitvah naslednja: 211 poslancev imajo socialisti — bivši komunisti, 144 poslancev ima Zveza demokratičnih sil, 23 poslancev ima stranka Turka Dogana, 16 poslancev Kmečka stranka, po dva poslanca imajo neodvisni in Domovinska zveza in po enega poslanca imajo laburisti in nemarksistična socialdemokratska stranka.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Literarni simpozij v nižjeavstrijskem Pulkauu

Kulturna skupina, ki izdaja avstrijsko literarno revijo »Podium«, je nedavno vabila v nižjeavstrijski Pulkau v bližini češkoslovaške meje. Tu je pod naslovom »Ob-mejiti - od-mejiti« — »Literatura onkraj mejá« že drugič po vrsti priredila mednarodni simpozij o stikih med avstrijsko literaturo in različnimi književnostmi njenih sosedov.

V nedeljo, 10. junija, je ljubljanski univerzitetni profesor dr. Matjaž Kmecl, ki je tudi član predsedstva Republike Slovenije, govoril o kompliciranem razmerju med Slovenijo in avstrijsko literaturo. Ob tem je zanimivo, da je od Slovenije oddaljeni, vase zazrti vinogradniški Pulkau zapustil sledi v slovenski literarni zgodovini. Tu je namreč leta 1917 umrl pisatelj Fran Maselj-Podlimbarski. Zaradi objave romana »Gospodin Franjo«, v katerem je kritiziral avstroogrsko okupacijo Bosne, so ga avstroogrske oblasti obdolžile veleizdaje, mu odvzele kot aktivnemu vojaku oficirski čin in ga internirale v Pulkauu. (V sosednjem mestu Eggenburg pa so kar tri leta taborili ljubljanski Židje, potem ko so leta 1516 po vdoru Turkov morali zapustiti Ljubljano.)

Profesor Kmecl je svoj prispevek oblikoval na poseben, seveda precej sociološko obarvan, način. Ni se zadovoljil s pojmom »od-mejevanja« in poročanja o prostoru »onkraj meje«, temveč je menil, da gre za svojevrstno sinkrizo, namreč primerjalno povezovanje dveh kultur, oziroma dveh kulturnih krogov. Govoril je o slovenskem doprinosu avstrijskemu nemško govorečemu prostoru, o vezeh med slovenskimi pisatelji in njihovimi avstrijskimi sopotniki, in to v dobrem in slabem, manj pa o recepciji avstrijske literature v Sloveniji. Skoraj vsi slovenski

nekdanji razumniki so šli skozi avstrijske, oziroma nemške šole. V času rastočih nacionalizmov sredi prejšnjega stoletja pa je prejšnje pozitivno, skorajda družinsko razmerje med Slovenci in nemškoavstrijskim področjem postalo sovražno, erotično agresivno. Kljub temu nastaja po drugi svetovni vojni prav na avstrijskem Koroškem neki novi bikulturni dialog med Slovenci in Nemci. Manj je predavatelj žal poročal o duhovnih stikih med obema literaturama, ki se zrcalijo tudi v prevajanju ene literature v drugo, saj so Slovenci v novejšem času dobili prevode Kafkovih, Musilovih, Rothovih, Brochovih, Bernhardovih ali Handkejevih del, mnogi slovenski avtorji pa so predvsem s pomočjo celovške založbe Wieser izšli v nemščini.

Že v soboto, 9. junija, so bila na programu predavanja o avstrijski literaturi na poljskem in italijanskem kulturnem področju. Na posebni literarni prireditvi pa je igralec Peter Uray bral tudi tekste številnih slovenskih pesnikov, med katerimi naj omenim Edvarda Kocbeka, Jožeta Udoviča, Mateja Bora, Ivana Minattija, Cirila Zlobca, Kajetana Koviča, Daneta Zajca, Vena Tauferja, Nika Grafenauerja in Tomaža Šalamuna.

Simpozij v Pulkauu, ki je nagovoril javnost že lani s prispevki s češkega, madžarskega in nizozemskega področja, je slovesno odprla avstrijska zvezna ministrica za pouk, umetnost in šport dr. Hilde Hawlicek. V pulkauski hranilnici so istočasno pripravili odmevno fotografsko razstavo s Slovenci povezanega pesnika in fotografa Petra Paula Wiplingerja »Jezik slik«. Prispevki s simpozija bodo objavljeni v posebnem zvezku revije »Podium«.

Lev Detela

Ponovno začela izhajati revija Mladje

Pred kratkim je po dveh letih premora izšla v Celovcu 68. številka Mladja, revije za literaturo, umetnost in družbena vprašanja. Njena glavna urednica je mlada koroška pesnica in prevajalka Maja Haderlap. Uredništvo revije je hotelo vključiti v svoj izbor ne le slovenske ustvarjalce iz Avstrije, ampak vse, ki se v tem srednjeevropskem prostoru ukvarjajo s pisanjem. Nanovejša številka revije vsebuje tudi štiri naše zamejske avtorje: Marka Kravosa, Barbaro Gruden, Ivanko Hergold in Marka Sosiča. V naslednji številki pa bo naše zamejstvo še bolj zastopano, napoveduje glavna urednica v svoji spremni besedi ob ponovnem rojstvu te revije. Maja Haderlap piše, da bi brez Mladja slovenska literatura na Koroškem zašla še v globjo krizo identitete. »S to številko se začnjenja tudi tesno, okrepljeno sodelovanje s kolegi in kolegicami iz Italije,« piše še v spremni besedi. »Z njimi nas povezujejo jezik, literatura, umetnost, izkušnja manjšine, nezadovoljstvo in potreba po publiciranju. Mladje je tudi prostor skupne artikulacije, ki ne bo nič manj skupna, če bodo prišle do izraza tujosti, razmejenosti... Odprti bomo za literarne, miselne, vsebinske, filozofske eksperimente; izdajanje revije v prostori asimilacije, kot so Koroška, Trst, Gorica in Benečija je le eden od eksperimentov...« Glavna urednica poziva v svoji spremni besedi vse, ki

znajo sukati pero, naj prispevajo k rasti Mladja, saj bodo tako dali pomemben prispevek k oblikovanju mišljenja in življenja v prostoru slovenskega jezika.

Uredniki Mladja so v literarni del revije vključili sledeče avtorje: Cvetko Lipuš, Braneta Bitenca, Janija Oswald, Marka Sosiča, Majo Haderlap, Walterja Gronda (avstrijskega pisatelja) in italijanskega književnika Umberta Sabo. Od likovnikov je v tej reviji zastopan Rudi Benetik s svojimi grafikami, med razpravami, esejii in pogovori pa je zanimivo prebrati intervju Barbare Gruden s svojim bivšim univerzitetnim profesorjem, germanistom Claudiom Magrisom o njegovi knjigi Donava, ki je imela nenavaden uspeh predvsem v državah Vzhodne Evrope. Zahodni bralci so v tej knjigi verjetno ugotovili, da je Evropa, ki je opisana v delu, prav tako njihova Evropa, je rekel prof. Magris o svoji Donavi. Tomaž Toporišič piše v tej reviji o sodobnih koroških pesnikih, Teodor Domej pa o pogledih na koroški plebiscit oktobra 1920. Avtor članka navaja točnejše zgodovinske podatke in tudi socialne vzroke, ki so privedli do opredelitve slovenskega prebivalstva za Avstrijo.

Nekaj strani revije je posvečenih tudi knjižnim novostim na slovensko-avstrijskem tržišču, ki so izšle v zadnjih mesecih.

O junijski številki Rodne grude

V junijski številki Rodne grude, revije, namenjene Slovincem po svetu, ki jo izdaja Slovenska izseljenska matica iz Ljubljane, velja med drugimi omeniti članek o slovenski narodni spravi. Izjava slovenskega predsedstva o nacionalni umiritvi je namreč vzbudila precejšnjo pozornost domače in tudi tuje, predvsem izseljenske javnosti. V načelu je bila izjava lepo sprejeta, piše uredništvo revije v uvodu k članku dr. Boruta Koširja, strokovnjaka za cerkveno pravo. Avtor piše, da mora sprava zaživeti med ljudmi in da tega ne morejo nadomestiti nobeni dokumenti.

Cerkev ni zahtevala nikakršnega povračila za to, kar se je z njo dogajalo v Sloveniji v preteklosti, pravi še dr. Košir in trdi, da ima Cerkev pravico in dolžnost zahtevati rehabilitacijo. Avtor se tudi sprašuje, kaj sploh pomeni pojem »narodnega izdajstva« in zaključuje, da brez te nje po pravičnosti ne bo nikakršne sprave. Dejstvo, da je prišlo do izjave, je nedvomno nekaj pozitivnega, vendar pa je sama po sebi preveč nezadostna, da bi mogla povzročiti spravo znotraj slovenskega naroda.

V šesti številki Rodne grude naj omenimo tudi pogovor Ivana Cimermana z Vladom Habjanom, predsednikom iniciativnega odbora za Slovenski svetovni kongres v Ljubljani. Namen tega načrtovanega kongresa je nadstrankarska povezava vseh Slovencev po svetu v stalno ustanovo. Pri tem naj bi nikogar ne skušali spreobračati v njegovem svetovnem nazoru. Obenem je določeno, da so člani Slovenskega svetovnega kongresa dolžni vsestransko pomagati drug drugemu. Eden od ciljev pa je tudi zavzemanje za kar najbolj številen povratek mlajših in starejših zdomcev v Slovenijo. Vlado Habjan v pogovoru s časnikarjem razmišlja o drugi svetovni vojni in pravi, da je treba iskati krivdo za to, kar se je zgodilo, na obeh straneh. Domobranci so krivi tega, da niso zaznali mednarodnega premika, da niso slutili Jalte in delitve ter zmage zavezniških sil, je prepričan Habjan. Kot bivši partizan pa vidi hud greh tudi na svoji strani: namreč ta, da so zmagovalci po vojni precejnevali svojo zmago in zato škodovali delavcem, teki industriji, agrarni politiki, vsiljevali so združništvo ipd... Najhujši pa je bil greh nadlastnim kmetom, ki je steber slovenskega naroda.

O načrtovanem Slovenskem svetovnem kongresu Habjan meni, da skuša biti nadideološki in nadstrankarski. Povezovati namerava vse intelektualne in fizične sile, vse poklice in prepričanja, usmeritve, zlasti pa mora izhajati iz moralnih osnov. Habjan se zavzema za to, da bi kongres potekal v Ljubljani, zato, ker se je prav tu pričel partijsko - domobranski konflikt. Obenem je prepričan, da bo imela Slovenija vstop v Evropo le kot suverena država, ki bo sama odločala o sebi. Po Habjanovem mnenju pa je potrebna tudi suverena slovenska škofovska konferenca, na čelu katere naj bi bil škof, oz. neke vrste patriarh (kot v nekdanjem Ogleju), ki bi lahko neposredno kontaktiral z Vatikanom pa tudi z avstrijskimi in italijanskimi škofi ter tako ščitil tamkajšnje Slovence.

Zadnja številka Rodne grude vsebuje še vrsto zanimivosti iz osrednje Slovenije in iz življenja naših izseljencev. Poseben prostorček je namenjen tudi otrokom, nekaj strani pa je napisanih tudi v angleškem in španskem jeziku

HJ

HJ

Sodobno kmetijstvo

Vinska sorta Chardonnay

(ŠARDONAJ)

Vse bolj zanimiva in iskana sorta na svetovnem vinskem trgu postaja Chardonnay. Precej se govori in ugiba o tej beli vinski sorti, ki jo vinogradniki sicer že dolgo poznajo, a pod drugimi imeni.

Sorta izvira iz francoske vinorodne pokrajine Burgundije in jo omenjajo že v 14 stoletju. Ima številne sinonime kot Chardonnay pinot, morilton blanc, weisser Cleuver, weisser Ruländer. V nemških deželah so ga šteli med pinote ali burgundec, kar smo počeli tudi v Sloveniji, saj smo ga imenovali ali zamenjavali z belim burgundcem oziroma belim pinotom. Ta vrsta, ki se je močno udomačila v Italiji, Španiji, Švici, Avstriji, Madžarski, Kaliforniji in Avstraliji, zavzema vidno mesto v sortnem izboru po vseh slovenskih vinorodnih okoliših, od radgonsko kapelskih goric, Haloz, Ormoža, Ljutomer, Slovenskih goric in okolice Maribora do Goriških Brd, Vipave, Koprškega in Posavja.

Ponekod je v naših vinogradih Chardonnay pomešan z belim pinotom oziroma belo hlevno, vendar, zlasti v mlajših nasadih prevladuje Chardonnay, ki smo ga izključno odbirali za nadaljnjo razmnoževanje ali cepljenje. Čiste nasade belega pinota so posadili le z uvoženimi kloni iz Nemčije in Italije. Količina in kakovost pridelana v vinogradih, ki so zasajeni s selekcioniranimi in zdravstveno neoporečnimi trsnimi cepljenkami, utemeljuje oziroma opravičuje pospešeno širjenje sorte Chardonnay. Matični vinogradi, ki so zasa-

jeni z brezvirusnimi kloni iz uvoza ali domače selekcije, so v vseh naših vinorodnih območjih.

Vrhunsko kakovost vina potrjujejo številna domača in mednarodna priznanja, ki uvrščajo Chardonnay v sam vrh slovenskih in evropskih vin. Sorta je zaradi zgodnejšega dozorevanja grozdja skoraj brez izjeme vsako leto zelo ustrežna za pozne trgatve in za pridobivanje vin najvišjih posebnih kakovosti.

Dokaz, da sorta nima prav nobene sorodnosti, razen imena, s pinotom, je značilno golo listno rebro, rdečkasto vijoličasta obarvanost enoletne rozge in piramidalna oblika grozda s krilcem, kar ga razlikuje od belega pinota, ki ima manjši ovalni grozd, svetlorjavno enoletno rozgo in list brez golega sinusnega rebra. Vino vsebuje več sladkorja in kisline. Velja pa naj, da so bodisi beli pinot, burgundec ali Chardonnay vina odlične kakovosti. Na zdravje!

Z. T.

PAPEŽ V ORVIETU

Papež Janez Pavel II. je bil v nedeljo, 17. t.m., na pastirskem obisku v Orvietu, kjer praznujejo 700-letnico znamenite stolnice. Obhajal je praznik Svetega rešnjega Telesa ravno v kraju, kjer naj bi po tradiciji začeli s tem praznovanjem. Udeležil se je tudi telovske procesije po najbolj slikovitih predelih umbrijskega mesta. Neopovedano je obiskal mostan klaris, nato pa se je zadržal med zaporniki orvietske jetnišnice.

ZAPIS O JUNIJSKI ŠTEVILKI OGNJIŠČA

■ nadaljevanje s 5. strani

Daljši zapis je posvečen razglabljanju o tem, kaj je kultura in kako naj se le-ta odraža tudi v verskem življenju posameznika. Ognjišče v nekaj vrstah postreže bralcem z raznimi novicami iz domačega in tujega dogajanja. Molitev meseca pa je tokrat posvečena Svetemu Duhu. Poročilo Silvestra Čuka je posvečeno zasedanju škofijskega zbora za zdravje v Mariboru.

Glavni urednik Bole je za rubriko »Naši preizkušeni bratje« tokrat obiskal Suzano Lalič. ki je zaradi distrofije mišic prisiljena uporabljati invalidski voziček in trenutno živi v Domu starejših občanov v Ajdovščini. Iz razgovora sijeta velika življenjska volja in celo optimizem. Priloga Ognjišča je tokrat posvečena svetovnemu nogometnemu prvenstvu. V rubriki »O novih knjigah« se svetuje branje življenjepisa o dr. Janezu Bleiweisu, ki jo je napisala v nekoliko romancirani obliki Tita Kovač-Artenis. Svetuje se tudi branje izbora novel Milana Puglja z naslovom »O nekoristnih ljudeh« ter Styvensonovo povest »Dr. Jakyl in gospod Hyde«. Ognjišče tokrat ni moglo mimo papeževega obiska na Češkoslovaškem. Zanimivi fotografski posnetki in tehten tekst Silvestra Čuka razgrinjajo bralcu pomen tega zgodovinskega dogodka. Ognjišče, kot običajno objavlja tudi več krajsih literarnih zapisov, desetno nadaljevanje povesti »Kaplan Klemen« že rajnega zdamskega pisatelja Karla Mauserja in pisma na najrazličnejšo vsebino. Zanimiv zapis je tudi posvečen mladinskemu verskemu taboru, ki je bil 29. aprila letos na Teološki fakulteti v Ljubljani. V rubriki o sodobni glasbi Ognjišče predstavlja znano irsko pevko Sinead O'Connor, ki velja za eno najpomembnejših pevk rock glasbe. Edo Škulj pa v glasbeni rubriki, s katero se končuje vsaka številka Ognjišča, v sintetičnem zapisu in z zanimivimi fotografskimi posnetki predstavlja Ludviga Van Beethovna.

Angelić muj... Marjan Tomšič

III.

Kristina je rasla, lepe hiše v vasi pa so propadale. Robida je zaraščala s škrlami pokrita dvorišča, okna in šipe so zapredli pajki, na kamnitih stopnicah se je nabiralo odpadno listje in tam gnilo iz leta v leto. Prišla so neurja, ki so odnašala korce in podirala kamfne. Ker ni bilo nikogar, da bi škodo odpravil, se je dež zlival skozi razpoke in luknje na podstrešja, od tam pa je voda prodirala skozi stropove in po de, in v hišah je bilo vedno več razkrajajoče vlage. Otroci iz sosednjih vasi, ki jih je zanimalo, kaj je v zapuščenih sobah, so razbili okna in vdiral tudi skozi vrata. Tako so pregledali vse hiše in odnesli, kar se jim je zdelo vrednega in zanimivega. Kmalu so se pojavili tudi forešči; to so bili ljudje, ki so se v Istro priselili, ki so napolnili prazne hiše v obalnih mestih in bližnjih vaseh. Ti so začeli osvajati notranjost Istre: ob nedeljah in praznikih so prihajali z avtomobili, in ko so odkrili gluho vas, jih je pohlep po starem in starinskem zapeljal v greh, in so tudi oni vdirali v puste hiše in skrivaj, ali pa kar javno, odnašali posodo, omare, slike, stole in mize, predvsem pa skrinje, v katerih je nekoč prihajala v hišo nevestina bala. Najbolj grešni so bili vikendarji; to so bili

ljudje, ki so imeli v obmorski Istri samo hišice in so se prihajali k morju le sončit in uživat mediteransko milino.

Gvido in Guštin sta vse to videla, vendar nista nič rekla. Kot božje oko, ki samo opazuje in molči, sta mirno gledala ropanje hiš. Le Dalmatinka ni molčala in se je večkrat kregala s forešči; ko pa je spoznala, da jih ne more ustaviti, je začela z njimi barantati in jim tuje predmete prodajati po smešno nizki ceni. Prihajali pa so tudi otroci nekdanjih lastnikov in tudi ti so odnašali v svoje avte vse, kar se je dalo razstaviti in pretihotapiti in potem dobro prodati v tržaskih starinarnicah. No, ti so vsaj jemali od svojega.

Ko je bila vas že močno izropana, jo je obiskal novinar in je o tej žalosti napisal reportažo. Občinskim možem je očital mačehovski odnos do vasice, češ da je edina, ki je ostala brez elektrike in da v njej življenje še komaj tli. To je spodbudilo »tovariše«, in so prej ko v enem letu postavili nekaj drogov in speljali tudi v to vas silno moč novega časa. Tudi cesto so asfaltirali; no, ne ravno asfaltirali; makadam so enostavno polili z bitumensko tekočino, ki se je strdila in potem dajala lažni videz asfalta. Temu se je takrat reklo »kmečki asfalt«.

Gvido, Dalmatinka in Guštin so bili elektrike veseli in zdelo se jim je, da je na ta način postalo življenje bolj zanimivo in da niso več tako zelo na robu dogajanja. Toda elektrika še bolj pa »asfalt« sta povzročila, da je zdaj prihajalo v vasico še več foreštov in da so še hitreje odnašali kadéne, lonce od zemlje, jarme, kolesa razpadajočih voz, kamnite posode za olivno olje, stope, bakrene kotličke, nape in druge dele ognjišč, jerte in starinske petrolejke, likalnike, bariglice in celo hrastove plohe, na katere so v hlevu privezovali krave, junce in osle.

Nekega dne se je vdrla prva streha, potem druga, tretja ... in nekega dne se je podrlo prvo stopnišče, se je sesul prvi badúr in se je vdrl prvi strop ...

»Vse bo šlo v maloro,« je tožil Gvido in spraševal maeštra, če je že kdaj slišal, kako v Istri zvonijo zvonovi, in če je že kdaj videl procesijo mrtvih.

Maeštro je to nekoč doživel, in je zdaj pravil Gvidu, kako je vse okoli njega močno zvonilo, a daleč naokoli ni bilo nobene cerkve in ničesar in nikogar ni videl; le zvonilo je, zvonilo, zvonilo, kot da je okoli vse polno težkih zvonov.

»Ben, pole znaš ...« je rekel Gvido.

Natlačil si je ročno narejeno pipico in z ogorkom prižgal domač tobak, ki ga je mešal z listi neke čudne rastline. Močno je zadišalo in zaplelo v nosnicah.

»Enkrat na leto pridejo vsi naši mrtvi pogledat, kako živimo mi živi; če molimo

Razplet dogodkov v Romuniji

Demonstracija pred vseučiliščem v središču romunske prestolnice Bukarešti se je srečno končala v nedeljo, 17. t.m., okrog polnoči. Kakih dva tisoč študentov se je zgodaj popoldne zbralo na trgu pred vseučiliščem in vzklikalo gesla proti predsedniku Iliescuju, rudarjem in komunistični partiji. Demonstranti so med drugim zahtevali, naj oblasti izpustijo vse, ki so jih bili aretirali med demonstracijami v zadnjem tednu. Nadalje so zahtevali, naj dovolijo Mednarodnemu rdečemu križu, da obiše ranjence po raznih bolnišnicah, in

naj se objavi seznam žrtev in ranjencev zadnjih pouličnih demonstracij. Policija, ki je zastražila univerzo in nadzorovala manifestacijo, ni posegla.

V Bukarešti sta nato zasedali obe zbornici novega romunskega parlamenta. Razpravljali sta o notranjem poslovanju ter o izvolitvi parlamentarnih komisij.

O romunskih dogodkih so že razpravljali tudi zunanji ministri Evropske gospodarske skupnosti. EGS bo verjetno preklicala že odobreno gospodarsko pomoč Romuniji.

IZSTOP MADŽARSKE IZ VARŠAVSKEGA PAKTA

Madžarska vlada je že prvega novembra leta 1956 izrazila željo, da bi izstopila iz Varšavskega pakta, vendar je tuja vojaška intervencija tedaj preprečila, da bi se ta načrt uresničil. Novi svobodno izvoljeni parlament ponovno zahteva, naj Madžarska zapusti blokovsko politiko, in pooblašča vlado predsednika Antala, da se v ta namen začne pogajati z zavezniki v Varšavskem paktu. Tako je sklenila parlamentarna komisija za zunanjepolitične zadeve madžarskega parlamenta. V dokumentu je rečeno, naj madžarska vlada na osnovi 62. člena dunajske pogodbe naveže stike in se začne pogajati o izstopu iz Varšavskega pakta. V pričakovanju formalnega sklepa vlada naj odredi, da se madžarska vojska ne bo več udeleževala skupnih vojaških vaj držav članic Varšavskega pakta in da takšne vaje ne bodo potekale na madžarskem ozemlju.

»MUNDIAL« IN PRETEPAČI

V prvih desetih dneh »Mundiala« je italijanska policija aretirala skupno 60 navijačev. Od teh jih je bilo 36 obsojenih na zaporne kazni od štirih mesecev do treh let. V istem času je bilo iz Italije izgnanih 70 navijačev. Vse zaporne kazni so pogojne, vendar so obsojenci bili takoj vrnjeni svojim državam. Skupno je moralo zapustiti Italijo 106 ljudi, ki so bili stopili na italijansko ozemlje z namenom, da bi spremljali svetovno nogometno prvenstvo. Zadnji kazenski postopki so bili v Cagliariju, kjer je sodišče 14 aretiranim huliganom odredilo po štiri mesece zaporne kazni. Vsi obsojenci pa so bili takoj vkrcani na prvo letalo za Veliko Britanijo.

Do prvih neredov je prišlo v Milanu tik pred začetkom srečanja med reprezentancama Zahodne Nemčije in Jugoslavije. Sodišče je obsodilo na razne zaporne kazni 19 nemških pretepačev, več deset pa jih je izgnalo iz države.

ŠE O NEMŠKI ZDRUŽITVI

Na županstvu v westfalskem mestu Münster v Zahodni Nemčiji je bilo ta teden osmo letošnje srečanje med zunanjima ministroma Zahodne Nemčije in Sovjetske zveze, Genscherjem in Ševardnadzejem. Podobno kot 6. junija v Københavnu in nato v Brestu v Belorusiji ostaja v središču pozornosti odnos bodoče Združene Nemčije do Atlantske zveze in Varšavskega zavezništva. Poleg tega sta ministra razpravljala o gospodarskem sodelovanju med Zahodno Nemčijo in Sovjetsko zvezo.

Vprašanje nemške združitve bo vsekakor predmet širše razprave na ministrskih pogajanjih po formuli 2+4 22. junija v Vzhodnem Berlinu. Sodelovali bodo torej predstavniki obeh Nemčij in štirih držav, zmagovalk v drugi svetovni vojni.

V Parizu pa je bil 18. t.m. uradni obisk vzhodnonemškega ministrskega predsednika De Maiziereja.

Zahodnonemški kancler Kohl je v nedeljo, 17. t.m., izjavil, da sta se obe Nemčiji že dogovorili o besedilu skupne izjave parlamentov obeh držav o jamstvih za nedotakljivost povojne nemško-poljske meje.

PROSLAVA OB 500-LETNICI HRASTOVSKIH FRESK

■ nadaljevanje s 4. strani

slovom »Kraški rob in Bržanija«, v katerem je 14 avtorjev prispevalo vrsto zanimivosti o tem zemljepisnem prostoru in med drugim tudi o Hrastovljah.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

zanje, če skrbimo za njihove grobove, če prižigamo sveče ...»

Potem je povedal, da je večkrat videl procesijo mrtvih.

»Hodili so v eni dolgi vrsti, vsak je držal v roki prižgano svečo, bli so v dolgih plaščih in pokriti s kutami in vsi so molili. To so bli naši rajni, naše none, nonoti, naši starši, bratje in sestre, vsi sorodniki in drugi ...»

Sedel je na stolčku, prav na plošči ognjišča, in obračal k ognju zdaj hrbet, zdaj obraz in levi in desni bok. Polena so počasi dogorevala, zunaj je tulila in cvilila burja.

»Vsi so šli, nobenega ni več.«

Na okno je močno potrkalo.

»Rompajo in kličejo, delajo štramór ...« je rekel starec.

Čez čas je povedal:

»Tudi Lucijo sem videl v procesiji, mojo rajno ženo. Cigan Gorgoš mi jo je pripeljal iz hrvaške Istre, iz Markovca pri Višnjaju. Dobra je bila moja Lucija, dobra ko kruh in pridna ko mravljica. Malo pred drugo vojsko so jo prišli iskat oni. V eni noči je zbolela, v eni noči je umrla. Bušca, Lucija moja ...»

Spet je zaropotalo po škurah in tenko zacvililo v sosednji sobi.

»Ko se ne bi ustrašili, ko ne bi prišli oni kamiončini ... ko bi ostali lèti .. Cuj, mi je reko moj stric, ki je bil en pamenten mož, tako mi je govoril: Hudič straši človeka samo zato, da bi ga obrnil proč od

Boga. Strah ni nič drugega ko hudič sam. Zdaj, ko se človek ne ustraši, ampak se korajžno postavi pred hudobijo ...»

»Ma kaj čemo! Vse je šlo v nič.«

Takrat, ko so ga še obiskovali njegovi otroci, ko so prihajali z vnuki ... je bila med otroki njegovih otrok tudi deklica Giliola, Marijina hčerka. Ta deklica je imela svojega noniča zelo rada. In tam za vasjo je bil kraj, je bila nizka planota in na njej kupi kamenja. To niso bili ostanki starega mesta, ko mu je pravil maeštro Marjo, ampak so to bili kupi pokore. V davnih časih so ljudje, ki so naredili kaj slabega, ki so grešili proti božjim zakonom, delali pokoro tako, da so na hrbtih prinašali kamne iz drugih vasi in jih odlagali tu, na tej planoti. Večji ko je bil greh, več kamnov so morali znositi čez vse te hribčke, kilometre in kilometre daleč.

Sem sta nekoč prišla z Giliolo, ki je bila takrat dekletce, staro šest let in pol. In tu je Giliola kar naenkrat vrgla ročici v zrak, plosnila nad glavo in kot spodrezana padla na kolena ter sklenila ročici in zajokala in prosila preplašenega Gvida:

»Nono, hitro poklekni, moli! Hitro, hitro!«

Ubogal jo je, ne da bi karkoli mislil. In ona je molila to, kar jo je on, nono, naučil. Vsa preplašena je žebrala staro molitvico:

»Angelić muj,
ti si varšić muj.
Jaz te kličem na pomuč,

da me varješ dan in nuć.

Uro in hip telo upočine,

moja dušića v strahu ne ugine.«

Potem sta se pokrižala in vstala. Prijela ga je za roko in z olajšanjem povedala:

»Nono, zdaj lahko gremo naprej in smo brez skrbi. Ma ko ne bi molili, bi bli vrt mrtvi. Eko, vidiš, zdaj me ni več strah.«

Šla sta prek goblje in Gvido ni vedel, kaj si naj o vsem tem misli. Giliola je bila bistro in ljubko dekletce in bila je, kot je kmalu opazil, nekaj posebnega. Včasih se mu je zdelo, da je hkrati otrok in odrasel človek. Kadarkoli so prišli in se je z njo mi pripeljala tudi ona, je bil zelo vesel. Z njo se je pogovarjal, kot da bi poznala vse njegove skrivnosti, in zdelo se mu je, da je prav takšna, kot je bil on, ko je bil deček.

»Giliola, ostani pri meni,« ji je rekel v šali.

Vsa se je zasvetila, a takoj ugasnila. Žalostno mu je razložila:

»Ko bi ostala pri tebi, bi moj papá in moja mama umrla.«

»Kje ti je lepše, tu pri meni ali v Trstu?« jo je vprašal.

Gledala je proč in se jezila nanj, ker jo sprašuje takšne stvari. Naenkrat pa se je obrnila k njemu, ga prijela za koščeno dlano in se potopila v njegov pogled. Vprašala je zamišljeno in z glasom, ki ni bil prav nič otroški:

(Dalje)